

Daniela Morari:

Trebuie să avem o strategie de comunicare mai bună cu societatea despre complexitatea Acordului de Asociere și procesul de implementare a acestuia.

pag. 4

Cadrul legal, privind transpunerea Acordului de Asociere, intrat în vigoare în decembrie 2018

pag. 10

Evenimente și activități desfășurate în noiembrie-decembrie 2018 în relația Republica Moldova-UE

pag. 12

ALEGERILE PARLAMENTARE

**factorul determinant pentru viitorul
relațiilor dintre Chișinău și Bruxelles**

Relațiile dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană au trecut prin mai multe etape în ultimii ani, fiind departe de a avea o evoluție liniară. Revenirea în albia normalității în anul 2016 a dialogului dintre părți nu a durat foarte mult, fiindcă, începând cu vara lui 2017, odată cu schimbarea sistemului electoral de către deputații socialiști și democrați, în detrimentul recomandărilor venite din parte Comisiei de la Veneția a Consiliului Europei și al OSCE/ ODIHR, relațiile dintre Chișinău și Bruxelles au început să deterioreze din nou.

Uniunea Europeană, prin luările sale de poziție și în urma negocierilor cu autoritățile centrale, a semnalat care sunt principalele sale obiecții față

de situația din Republica Moldova. Astfel, la finele anului 2017, în Memorandumului de Înțelegere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova, UE a publicat o listă de 28 de condiționalități la adresa guvernării de la Chișinău pentru acordarea asistenței macro-financiare. Pe lângă criteriile de ordin economic și financiar, documentul conține condiționalități și de ordin politic.

În anul 2018 dialogul moldo-comunitar s-a complicat și mai mult. Evaluând starea relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, anul 2018 poate fi împărțită în două părți. În prima jumătate a anului Republica Moldova a încercat să mențină dialogul cu UE în albia discuțiilor tehnice, făcându-se abstracție de subiectul schimbării sistemului electoral. În a doua jumătate, după invalidarea alegerilor în municipiul Chișinău, dialogul dintre Republica Moldova și UE a fost preponderent axat pe domeniul politicului, fiind influențat de degradarea democrației moldovenești. Aceste probleme au prevalat asupra progreselor și avantajelor comerciale obținute de către Chișinău în urma aplicării DCFTA.

La 26 februarie 2018, Consiliul UE, în concluziile sale, a făcut o radiografie a situației din Republica Moldova, evaluând sectorial succesele și eșecurile guvernării de la Chișinău privind implementarea reformelor prevăzute de Acordul de Asociere. În concluziile sale, Consiliul punctează toate aspectele problematice existente – de la cele cronice, precum combaterea corupției și lipsa reformelor în sistemul judiciar, până la unele mai recente, cum ar fi schimbarea sistemului electoral.

La 5 aprilie 2018, Comisia Europeană a publicat raportul comun al Comisiei Europene și al Serviciului European de Acțiune Externă care analizează progresul pe care Republica Moldova l-a înregistrat prin implementarea Acordului de Asociere și a altor mecanisme europene. Principalele concluzii ale raportului evidențiază că Republica Moldova a reușit să își stabilizeze situația economică și, cu sprijinul constant, dar condiționat, din partea UE și a altor parteneri internaționali, a făcut progrese în anumite domenii, inclusiv în ceea ce privește consolidarea zonei de liber schimb aprofundate și cuprinzătoare. Totuși, sunt necesare mai multe eforturi, în special, pentru combaterea corupției la nivel înalt, reforma profundă a sistemului judiciar, recuperarea fondurilor deturnate prin fraudă bancară și deferirea justiției a persoanelor responsabile de această crimă.

La 3 mai 2018, Consiliul de asociere UE-Moldova a analizat progresele înregistrate în rezultatul punerii în aplicare a Acordului de Asociere. Pe lângă succesele realizate de către Republica Moldova, în mod special, implementarea prevederilor legate de Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător, sunt evidențiate principalele insuccese – problemele din justiție, corupția la nivel înalt ș.a. Important este că UE a semnalat existența regreselor în domenii precum sistemul electoral, mass media și societatea civilă. Referitor la acordarea asistenței macrofinanciare din partea UE, Comisarul european pentru politica europeană de vecinătate și negocieri de extindere, Johannes Hahn, a declarat că Republica Moldova urmează să mai îndeplinească două condiții. Prima ține de funcționalitatea deplină a Autorității Naționale de Integritate, iar a doua de adoptarea unui buget suplimentar pentru funcționarea instituțiilor anticorupție.

În a doua jumătate a anului 2018 dialogul politic dintre Republica Moldova și UE a intrat într-o fază complicată după invalidarea alegerilor din iunie în municipiul Chișinău. Deputații Parlamentului European au adoptat la 5 iulie o rezoluție care prevede suspendarea asistenței macrofinanciare pentru Republica Moldova din cauza nerespectării condițiilor politice stipulate în Memorandumului de Înțelegere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova de la finele anului 2017. Șefa diplomației europene, Federica Mogherini, a declarat că suspendarea asistenței este legată de modul în care sistemul de justiție din Republica Moldova a încălcat voința populară exprimată prin vot, interpretând

abuziv legea electorală, iar invalidarea alegerilor în municipiul Chișinău nefiind un semn bun pentru viitoarele alegeri parlamentare. Pe lângă suspendarea asistenței macrofinanciare, rezoluția prevede că orice decizie privind plățile viitoare ar trebui să aibă loc numai după alegerile parlamentare din februarie 2019, cu condiția că acestea sunt efectuate în conformitate cu standardele democratice recunoscute la nivel internațional.

Guvernul Republicii Moldova a reacționat la rezoluția Parlamentului European printr-un comunicat de presă la 7 iulie în care a apreciat că rezoluția este incorectă și politizată. Referitor la invalidarea alegerilor în Chișinău, autoritățile moldovenești au explicat că nu pot permite imixtiunea în actul justiției, acuzând Uniunea Europeană de faptul că actuala stare a justiției în Republica Moldova este și rezultatul activității oficialilor europeni care au asistat reforma sistemului judecătoresc moldovenesc.

Uniunea Europeană și-a reconfirmat poziția sa dură la adresa Republicii Moldova printr-o nouă rezoluție a Parlamentului European, emisă la 14 noiembrie 2018. Rezoluția enumeră regresele înregistrate de Republica Moldova, precum

modificările făcute în legislația electorală, invalidarea alegerilor locale generale din Chișinău, lipsa transparenței în dosarul fraudei bancare, și modificările operate în domeniul fiscal etc. De asemenea, încă o dată se specifică faptul că UE va debloca asistența macrofinanciară doar după alegerile parlamentare dacă acestea se vor desfășura în conformitate cu criteriile democratice caracteristice unui proces electoral.

La finele anului 2018, UE a anunțat oficial că reduce sprijinului financiar din cauza deteriorării statului de drept și a democrației în Republica Moldova, așteptând ca autoritățile moldovenești să ia măsuri urgente și imediate pentru a remedia situația. În aceste condiții, natura dialogului moldo-comunitar în anul 2019, dar și viitorul lui în termen apropiat și mediu, va depinde foarte mult de modul în care vor organiza autoritățile Republicii Moldova următoarele alegeri parlamentare. Vor fi organizate aceste alegeri într-o manieră credibilă, incluzivă și transparentă sau nu? În funcție de modul de organizare a alegerilor parlamentare va depinde starea dialogului Republicii Moldova cu Uniunea Europeană care anunțat că va monitoriza cu atenție procesul electoral în Republica Moldova, dar și cel postelectoral.

Ion TĂBĂRȚĂ

Daniela Morari:

Trebuie să avem o strategie de comunicare mai bună cu societatea despre complexitatea Acordului de Asociere și procesul de implementare a acestuia.

După prezentarea raportului pentru anul 2018 vor fi cunoscute mai bine care sunt reușitele și restanțele privind implementarea AA. Au fost adoptate mai multe decizii în domeniul energetic, bancar și pe domeniul Zonei de Liber Schimb și Aprofundat și Cuprinzător (circa 70% din totalul exporturilor sunt destinate pieței UE). Acum este important să valorificăm potențialul acestui compartiment. Trebuie să avem o strategie de comunicare mai bună cu societatea despre complexitatea Acordului de Asociere și procesul de implementare a acestuia”, susține Daniela Morari, secretar de stat, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.

Cum este implementat Acordul de Asociere de la semnare până în prezent?

Aș vrea să menționez în mod special faptul că inițial, după semnarea Acordului de Asociere, s-au depus eforturi importante pentru a stabili la nivel național instituțiile de coordonare pentru implementarea acestui document. Ulterior, a trebuit de creat unele instituții în cadrul Acordului de Asociere cu UE, precum Consiliul de Asociere, Comitetul de Asociere, subcomitetele, toate clusterelor. Acest lucru a fost realizat pe parcursul acestor ani. După patru ani de la semnarea Acordului de Asociere putem deja să vorbim despre realizările noastre și să înțelegem mai bine cum ne-am

mișcat pe anumite dimensiuni în implementarea acestuia. Este important de a menționat că Acordul de Asociere este un proces continuu care este transpus în baza documentelor de implementare. Ne referim la Agenda de Asociere și la planurile naționale pe anii 2014-2016 și 2017-2019. Astfel, observăm că nu avem un document care urma să fie realizat de la ziua semnării până în ianuarie 2019. Anual, este elaborat un raport de evaluare a implementării AA pentru a compara inclusiv realizările efectuate cu obiectivele planificate. Este vorba de raportul pe anii 2014-2016, după care vine raportul pe anul 2017, iar documentul de evaluare pentru anul 2018 va fi prezentat în prima jumătate a lunii februarie din 2019.

Am avut multe de învățat din experiența PNA (Planul Național de implementare a Acordului de Asociere) pe care l-am actualizat în fiecare an. Planul nou pentru anii 2017-2019 a fost elaborat în baza experienței de implementare din anii precedenți dar și în urma recomandărilor societății civile. PNA pe anii 2017-2019 înglobează trei documente – planul legislativ al Parlamentului, planul de armonizare legislativă a Ministerului Justiției și Agenda de Asociere. A fost dezvoltată modalitatea de coordonare a procesului de implementare a AA pentru ca acțiunile autorităților să fie mult mai clare în termeni de planificare. Acțiunile prevăzute pentru a fi realizate au fost coroborate cu cadrul financiar pentru a avea sprijinul necesar realizării măsurilor planificate. Experiența anilor precedenți constituie un factor important pentru stabilirea măsurilor care urmează a fi realizate. În 2019 urmează a fi finalizat cel de-al doilea plan național privind implementarea AA. După această dată, ținând cont de raportul de evaluare a implementării AA, ar putea fi adoptate, în caz de necesitate, anumite măsuri la nivel instituțional pentru a îmbunătăți mecanismul de implementare. Am în vedere inclusiv faptul că odată cu realizarea reformei Guvernului din 2017 s-au produs mai multe schimbări instituționale care trebuie încadrate în viitorul plan de implementare a AA.

Vorbind despre realizările Acordului de Asociere, aș vrea să menționez unul din cele mai vizibile rezultate pe dimensiunea DCFTA (Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător). Conform datelor oficiale, se atestă o creștere continuă a exporturilor către noastre către UE precum și diver-

sificarea agenților economici care reușesc să facă comerț cu UE. Circa 70% din totalul exporturilor moldovenești sunt destinate pieței europene. Evident, este nevoie de multă muncă și perseverență pentru ca produsele noastre să corespundă standardelor UE pentru a fi acceptate pe piața europeană. De asemenea, UE este principala piață de desfacere pentru agenții economici din regiunea transnistreană.

Atestăm realizări și pe celelalte dimensiuni, însă, deocamdată, acest fapt nu este realizat la nivel de percepție sau, altfel spus, încă nu sunt văzute rezultatele imediate. Anumite succese sunt realizate chiar și pe dimensiunea reformei justiției, de prevenire și combatere a corupției și de spălare a banilor. A fost adoptat cadrul legal în domeniile menționate pentru a sprijini creșterea capacității instituționale în domeniul înfăptuirii justiției, chiar dacă există percepția lipsei de progres în aceste domenii.

O dimensiune aparte o constituie politica de apărare și de securitate comună. Pe această dimensiune Republica Moldova a progresat foarte mult pentru a avea cadrul de cooperare necesar cu UE de a participa în misiunile civile și militare ale UE și pentru a se alinia poziției europene pe diferite subiecte de politică internațională. Aș menționa, de asemenea, rezultatele bune, apreciate de UE, în domeniul statisticii. Realizări apreciable s-au realizat și pe dimensiunea protecției datelor cu caracter personal.

Una dintre provocările noastre este cum să explicăm și să informăm cetățenii despre succesele realizate și beneficiile pe care le reprezintă pentru noi prevederile AA. Trebuie să avem o strategie de comunicare mai bună cu societatea despre complexitatea Acordului de Asociere și procesul de implementare a acestuia.

Care sunt principalele realizări și insuccese ale implementării AA în 2018?

După prezentarea raportului pentru anul 2018 vom cunoaște mai bine care sunt reușitele și restanțele. În domeniul energiei au fost adoptate foarte multe legi pentru alinierea la Pachetul Energetic III al UE. În 2018 a fost votată legea referitoare la eficiența energetică, Republica Moldova fiind un model pentru întreaga regiune a

Parteneriatului Estic pe această dimensiune și a intrat în vigoare legea privind promovarea utilizării și energiei regenerabile. Acum este important să valorificăm potențialul acestui compartiment.

Pe domeniul bancar au fost realizate mai multe lucruri pentru a consolida acest sector. De asemenea, s-au făcut multe lucruri pentru a eficientiza sectorul de afaceri prin reducerea instituțiilor de control și a documentelor justificative, ceea ce poate crea premisele dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii pentru a fi capabile să facă comerț cu UE. În domeniul media s-a adoptat Codul audiovizualului asupra căruia s-a muncit mult.

Legat de DCFTA, aș menționa că, începând cu anul 2018 antreprenorii noștri au posibilitatea de a exporta în UE semințe, ceea ce constituie un factor pozitiv pentru dezvoltarea afacerilor. De asemenea, legat de domeniul DCFTA, au fost introduse mai multe standarde conformitate cu cele europene. În domeniul achizițiilor publice a fost introdus e-Procurement. În fiecare domeniu au fost realizate anumite lucruri, unele mai mult vizibile, altele mai puțin.

Desigur, sunt și restanțe. Acestea sunt elemente legate de cadrul orizontal al implementării AA, care este un document foarte vast, acoperind elemente din diferite sectoare. În fiecare domeniu am putea identifica care este diferența între măsurile planificate și cele realizate. Avem pe semestrul I al anului 2018 o estimare de 62% de realizare din acțiunile planificate. Pe întreg anul 2018 vom spune după 30 ianuarie 2019 când va fi finalizat raportul de evaluare. Este foarte importantă pentru noi rata de armonizare legislativă, care în semestrul I din 2018 era de peste 33,81% acte transpuse integral și 16,33% transpuse parțial din tot cadrul legal pe care ni l-am propus să-l transpunem. De multe ori noi suntem criticați pentru faptul că venim cu argumente care se exprimă procentual, dar cred că această cifră de armonizare legislativă pentru întreg Acordul de Asociere și anexele lui, ținând cont de momentele complicate din anumite perioade de implementare, este un argument al faptului că instituțiile au putut să lucreze și să livreze rezultate.

Dacă ne referim la restanțe, care sunt acestea? Financiare, politice sau referitor la capacitățile instituționale?

Fiecare plan de implementare poate avea atât reușitele cât și anumite restanțe. E greu de estimat acum de ce natură vor fi aceste nereușite, dar vor fi inclusiv de natură legislativă. Pot menționa una care durează de mai mulți ani, dar nu a fost încă adoptată – legea cu privire la organismele modificate genetic. Deși a fost remisă Parlamentului pentru adoptare, a fost ulterior restituită ministerului de resort.

De asemenea, sunt restanțe în domeniul forestier, fiind invocat argumentul implicării mai multor instituții cu competențe sectoriale în procesul de elaborare și de adoptare a cadrului legislativ. După reforma guvernului, mai multe instituții de stat au fost modificate, aceasta necesitând o perioadă de timp pentru ca toate aceste structuri să-și clarifice competențele în raport cu altele. De aceea, abia acum au fost formate grupurile de lucru pentru acest domeniu, care deja a început să lucreze.

Cauzele provocărilor ar putea fi împărțite în câteva clustere, pentru că Acordului de Asociere este foarte complex cu o multitudine de măsuri. Există acțiuni care sunt greu de realizat pentru că implică foarte multe instituții, ceea ce face procesul de coordonare foarte complicat. Până facem noi, ca structură coordonatoare, „pacea” între instituții, durează o anumită perioadă, de aceea nu reușim să ne încadrăm în parametrii de timp preconizați.

Alt tip de acțiuni care trebuie realizate sunt foarte costisitoare. Luând în considerație că în anul 2016 a fost suspendată asistența financiară din partea UE, că în 2017 Republica Moldova a primit foarte puțin bani pentru suportul bugetar și că acum trecem iarăși printr-o perioadă de suspendare a asistenței financiare din partea UE, este foarte dificil de a realiza acțiuni costisitoare fără resurse, chiar dacă ele sunt planificate.

Pentru unele acțiuni nu există capacități, deoarece multe măsuri constituie elemente de nouitate pentru noi. Astfel, în primul rând, trebuie să înțelegem ce trebuie să facem. Pentru aceste acțiuni trebuie să instrui oamenii. Au fost cazuri când au fost îndeplinite unele acțiuni, iar ulterior am realizat că trebuia să facem altceva. În aceste situații se impune elaborarea unui studiu de fezabilitate, desfășurarea trainingurilor pentru a instrui oamenii sau invitarea experților străini

pentru a înțelege mai bine conținutul problemei etc. De exemplu, în anumite cazuri, s-a identificat drept acțiune în planul de implementare elaborarea unei legi, după care să înțelegem că trebuie de modificat mai multe legi sau chiar de creat o nouă instituție. De aceea, din cauza faptului că nu am știut cum să implementăm anumite directive sau neștiind substanța, am planificat inițial unele măsuri care nu au luat în considerare mai multe elemente importante pentru a reuși armonizarea legislativă și instituțională cu cea europeană.

O provocare în anul 2018 a fost reforma generală a Guvernului, realizată în vara anului 2017, din considerentul că multe instituții au fost schimbate. Tot acest proces, care a fost unul firesc, a întârziat realizarea mai multor acțiuni în raport cu cele planificate. În plus, a fost necesară o redistribuire instituțională a multor acțiuni. Spre exemplu, o lege a fost inițiată de un minister, însă după comasarea ministerială promovarea instituțională a acestei legi i-a revenit unui alt minister. Toate acestea au târăganat mai multe acțiuni, faptul care explică că nu am reușit să ne încadrăm în timp după cum s-a planificat.

De asemenea, sunt provocări și din partea sectorului privat și cel industrial pe dimensiunea DCFTA. Noi putem la nivel de instituții să avem toate standardele elaborate și aprobate, să avem toate laboratoare echipate și cu oameni care pot să facă analizele necesare, dar dacă agentul economic din sectorul privat nu consideră, din varii motive, că este necesar să investească în aceste standarde care sunt necesare pentru a fi competițivi pe piața europeană, noi ca instituție nu putem să le impunem ca ei să realizeze aceste eforturi. Putem doar să încercăm să-i convingem pentru a le arata avantajele pieței UE, dar nicidecum să-i obligăm. Producătorii noștri trebuie să vrea să valorifice oportunitățile care sunt create de accesul pe piața UE. Mulți agenți economici care vor să pătrundă pe piața europeană au nevoie de mai mult timp pentru pregătire și investițiile necesare pentru a le reuși.

O altă condiționalitate este voința politică pentru anumite acțiuni. Mă refer la necesitatea de a-i convinge pe unii factori politic să înțeleagă că sunt parte integrantă a procesului, în mod special, în Parlament când este necesar de a vota sau modifica conținutul unor legi. Pentru noi acțiunea

este considerată că a fost realizată atunci când legea intră în vigoare. Procentajul de evaluare – cât s-a realizat și cât nu s-a realizat – variază în dependență de acest lucru. Sunt situații când o lege a fost aprobată, dar nu a fost publicată în Monitorul Oficial. În aceste cazuri noi nu putem contabiliza acțiunea la capitolul realizare. Totodată, pot fi acțiuni care depășesc cadrul pe care noi l-am planificat. De aici, și variază procentajul de realizare.

O temă de discuție este cum măsurăm aceste acțiuni la nivel de impact. Spre exemplu, în domeniul DCFTA indicatorii de impact sunt mai clari. În schimb, pe alte sectoare este mai complicat de evaluat indicatorii de impact care să arate procesul de implementare. De aceea, implementarea este foarte variabilă de la capitol la capitol.

Sumate, toate acestea demonstrează complexitatea realizării acțiunilor prevăzute de către Acordul de Asociere.

Ce obiective v-ați propus în raport cu UE pentru 2019 și care sunt prioritățile privind implementarea documentului?

Raportul pentru anul 2018 ne va arata clar ce nu am reușit să facem, de aceea aceste restanțe au-tomat vor deveni priorități pentru 2019. Luând în calcul faptul că suntem în prag de alegeri parlamentare, este foarte important să mobilizăm instituțiile și să ne îndeplinim din punct tehnic toate măsurile preconizate.

O prioritate instituțională este să reușim să avem, în sfârșit, „undă verde” pentru exportul produselor de origine animalieră în UE. Pentru aceasta este necesar de a realiza standardele sanitare, prioritatea fiind carnea de pui și ouăle de categoria B. Un scenariu ideal ar fi să invităm misiunea pentru evaluare la sfârșitul anului și în baza acestei evaluări să avem o decizie favorabilă Republicii Moldova. Noi nu putem să valorificăm toate oportunitățile DCFTA fără a putea exporta pe piața europeană produsele de origine animalieră. Acum, noi exportăm pe piața UE doar mierea și caviarul. Avem posibilitatea să exportăm și praful de ouă, dar agenții economici din sectorul privat nu sunt interesați de a exporta acest produs. Este un proces instituțional complex și foarte solicitant, însă acest obiectiv este pentru noi este o prioritate.

Îmi este greu să acord prioritate unor domenii, dar scopul de bază este să finalizăm PNAA pentru anii 2017-2019, deoarece suntem în ultimul an de realizare. Reușitele procesului de implementare ne vor servi drept fundament pentru negocierea următoarei Agende de Asociere. Dacă nu vom reuși să efectuăm măsurile și acțiunile preconizate, nu excludem posibilitatea extinderii actualei Agende de Asociere actuale pentru un alt an de implementare.

Ținând cont de ultimele evoluții între Republica Moldova și UE, ce măsuri ar trebui să întreprindă autoritățile moldovenești pentru a îmbunătăți relația cu Uniunea Europeană? Ne referim inclusiv la concluziile și recomandările instituțiilor europene.

Într-adevăr, acum dialogul Republicii Moldova cu Uniunea Europeană este mai complicat și pe unele aspecte mai puțin intens. Cu toate acestea, la nivel de implementare a Acordului de Asociere, toate formatele continuă să se desfășoare și nici un proces pe nici o dimensiune nu s-a oprit în loc. Toate reuniunile pe toate domeniile care au fost prevăzute s-au desfășurat. Acest fapt este foarte important pentru că la toate reuniunile la nivel de experți avem confirmarea și evaluarea măsurilor realizate, inclusiv evidențierea problemelor din anumite sectoare. Avem în continuare concluziile operaționale care sunt obligatorii.

Referitor la recomandările venite din partea Consiliului de Asociere, Parlamentului European, Consiliului Uniunii Europene și ale altor instituții europene, vreau să menționez că acestea constituie documente de analiză importantă pentru autoritățile moldovenești. Acestea evidențiază realizările Republicii Moldova, dar și domeniile care trebuie îmbunătățite pentru a depăși problemele existente. Se realiza mai mult progres. Acordăm prioritate domeniilor față de care instituțiile europene au manifestat anumite rezerve. Drept urmare, colaborăm intens cu instituțiile responsabile de realizarea acțiunilor din aceste domenii pentru a reuși să livrăm rezultate pozitive.

Dialogul politic între Republica Moldova și UE momentan trece printr-o perioadă mai complicată. Realistic, este dificil de crezut că până la alegerile parlamentare din 24 februarie vor fi schimbări în acest dialog. În funcție de nivelul de asigurare

de către instituțiile statului a modului democratic de organizare a alegerilor, de întreg contextul de desfășurare a scrutinului electoral, va fi relansat dialogul politic dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Dar, mă repet, indiferent ce se va întâmpla la nivel electoral, avem acțiuni pe care noi trebuie să le livrăm în dialogul nostru cu UE, de aceea nu putem să vorbim despre o pagină nouă în relația Republicii Moldova cu Uniunea Europeană. Este foarte important să reușim să dinamizăm dialogul cu UE după alegerile parlamentare din Republica Moldova.

În ce mod cele 20 de livrabile elaborate de UE au contribuit la implementarea acordului?

Republica Moldova este foarte angajată pe dimensiunea Parteneriatului Estic. Noi am încurajat și am susținut exercițiul de modificare și actualizare a arhitecturii Parteneriatului Estic inclusiv în privința implementării celor 20 de livrabile. Am fost foarte activi când s-au discutat și confirmat aceste livrabile la summitul Parteneriatului Estic în anul 2017. Inițial, chiar credeam că anumite livrabile vor putea fi mai ambițioase. Din cele 20 de livrabile care sunt stabilite, avem progres pe mai multe din ele, dar, în același timp, ele nu au atât de mare impact asupra cetățenilor cum ne-am dori. Drept exemplu, aduc veșnica discuție privind reducerea taxelor la roaming cu statele UE.

Sunt unele acțiuni pe orizontală care vin să sprijine implementarea Acordului de Asociere. Dar luând în considerație că sunt doar trei state în cadrul Parteneriatului Estic care implementează Acordul de Asociere, există anumite dimensiuni la care am avea nevoie de platforme adiționale pentru a le implementa mai bine. O recomandare făcută la summitul trecut al Parteneriatului Estic a fost de a avea o platformă de discuții a statelor care implementează Acordul de Asociere pe dimensiunea DCFTA. Drept urmare, în toamna anului trecut a avut loc prima reuniune organizată de comisarul pentru Comerț al UE, Cecilia Malmström, pe DCFTA, la care s-a discutat în particular situația fiecărui stat, criteriile de diferențiere fiind evidențiate. Pentru noi este important de a continua acest format și de a-l extinde și pentru alte sectoare, în mod special acolo, unde avem stabilite mai multe angajamente spre deosebire de statele care nu implementează Acordul de Asociere.

Trebuie să specificăm că aceste 20 de livrabile se pliază pe multe angajamente pe care Republica Moldova deja le-a realizat în cadrul Acordului de Asociere. Oricum, ele oferă un cadru de mobilizare mai mare a resurselor la nivel european, dar și la nivelul Parteneriatului Estic. Domeniile cu o valoare adăugată sunt cele trei obiective cu priorități orizontale – egalitatea de gen, creșterea rolului societății civile și comunicarea strategică și independența mass media. Asta pentru că sunt mai multe resurse pe care poate statele nu le au sau nu le consideră prioritare. Din prioritățile structurale, am putea evidenția activitatea platformelor și panelurilor Parteneriatului Estic pe diferite domenii. Un alt exemplu foarte important pentru Republica Moldova este managementul integrat al frontierei. În cadrul acestei platforme s-a promovat inclusiv facilitarea tranzitului la frontieră prin deschiderea punctelor comune de control, aceasta fiind și o prioritate bilaterală. Valorificarea instrumentelor pe care le creează cele 20 de livrabile va ajuta mult Republica Moldova să avanseze în realizarea priorităților trasate, în diferite domenii, în Acordul de Asociere.

Ce așteptări aveți față de președinția României în Consiliul UE?

La începutul anului trecut am avut dialog cu România privind președinția română în Consiliul UE în anul 2019. La această întâlnire am prezentat liste de acțiuni pe care am dori să le realizăm pe parcursul președinției române. Unele lucruri, într-un anumit sens, au fost luate în considerație, dar nu toate depind de România. Evident, că numărul mare de angajamente pe care le are România la cârma UE reiese din cadrul juridic de priorități ale UE. De aceea, trebuie să știm să avem o atitudine moderată față de posibilitățile României de a sprijini eforturile noastre. În cel mai scurt timp, ambasada României la Chișinău va face cunoștință cu prioritățile României la președinția UE. Noi vom încerca să organizăm la Chișinău, cu ajutorul președinției României, un eveniment dedicat celor 5 ani împliniți de la semnarea Acordului de Asociere între Republica Moldova și UE. Cu ajutorul României se va acorda mai multă atenție dimensiunii Parteneriatului Estic. În luna mai va fi organizată o conferință de nivel înalt, prin intermediul căreia se vor transmite anumite mesaje politice și se evalua parcursul european al Moldovei. Evident, menționez că avem tot sprijinul României pe dimensiunea integrării în UE. Noi avem de la președinția României așteptări înalte, dar și moderate în același timp.

*A dialogat
Ion Tăbârță*

Cadrul legal, privind transpunerea Acordului de Asociere, intrat în vigoare în decembrie 2018

A) LEGILE PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA

- 1) Codul nr. 174 din 8 noiembrie 2018 serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, Monitorul Oficial nr. 462-466 din 12.12.2018

Directiva 2010/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 10 martie 2010 privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale

- 2) Lege nr. 133 din 15 noiembrie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, 14.12.2018, Monitorul Oficial nr. 467-479 din 12.12.2018

Directiva (UE) 2017/1132 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2017 privind anumite aspecte ale dreptului societăților comerciale (parțial); Art. 203, pct. 7 al Acordului de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte; Recomandarea Comisiei 2009/385/CE din 30 aprilie 2009 de completare a Recomandărilor 2004/913/CE și 2005/162/CE în ceea ce privește regimul de remunerare a directorilor societăților cotate; Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului; Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii; Directiva 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 mai 1999 privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și

garanțiile conexe; Directiva (UE) 2015/2302 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2015 privind pachetele de servicii de călătorie și serviciile de călătorie asociate, de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 și a Directivei 2011/83/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 90/314/CEE a Consiliului; Directiva (UE) 2016/943 a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2016 privind protecția know-how-ului și a informațiilor de afaceri nedivulgate (secrete comerciale) împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale; Regulamentul (UE) nr. 650/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor; Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I); Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Roma II).

- 3) Lege nr. 237 din 8 noiembrie 2018 cu privire la controlul de conformitate cu cerințele de calitate pentru fructele și legumele proaspete, Monitorul Oficial nr. 486-498 din 21.12.2018

Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 543/2011 al Comisiei din 7 iunie 2011 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului în ceea ce privește sectorul fructelor și legumelor și sectorul fructelor și legumelor prelucrate

- 4) Lege nr. 287 din 29 noiembrie 2018, 21.12.2018 pentru ratificarea Addendumului nr. 3 la Acordul de finanțare dintre Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană privind Programul-cadru

de suport al acordurilor curente și viitoare dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, Planul național de acțiuni 2012, Monitorul Oficial nr. 499-503 din 21.12.2018

- 5) Lege nr. 273 din 29 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, Monitorul Oficial nr. 504-501 din 22.12.2018

Directiva nr. 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurare a activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II), astfel cum a fost ultima oară modificată prin Directiva (UE) 2016/2341 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2016

B) HOTĂRÂRI ALE GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

- 1) Hotărâre nr. 955 din 3 octombrie 2018 cu privire la aprobarea Planului de gestionare a districtului bazinului hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră, Monitorul Oficial nr. 448-460 din 7.12.2018

Directiva 2000/60/CE A Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei

- 2) Hotărâre nr. 1101 din 14 noiembrie 2018 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat pentru perioada 2018-2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018-2020 privind implementarea acesteia, Monitorul Oficial nr. 448-460 din 7.12.2018

Regulamentului (UE) 2016/1624 Parlamentului European și al Consiliului din 14 septembrie 2016 privind Poliția de Frontieră și Garda de Coastă la nivel european

- 3) Hotărâre nr. 1103 din 14 noiembrie 2018 pentru aprobarea Regulamentului privind inspecția periodică a sistemelor de climatizare din clădiri, Monitorul Oficial nr. 499-503 din 21.12.2018

Directiva Europeană 2010/31/UE din 19 mai 2010 privind performanța energetică a clădirilor

- 4) Hotărâre nr. 1171 din 28 noiembrie 2018 pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene, Monitorul Oficial nr. 499-503 din 21.12.2018

Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele

membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte

- 5) Hotărâre nr. 1222 din 12 decembrie 2018 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 418/2009 cu privire la aprobarea Reglementării tehnice „Producerea, certificarea, controlul și comercializarea materialului de înmulțire și săditor viticol”, Monitorul Oficial nr. 513-525 din 28.12.2018

Directivei 2004/29/CE a Comisiei din 4 martie 2004 privind stabilirea caracteristicilor și a condițiilor minime pentru inspectarea soiurilor de viță de vie, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L71 din 10 martie 2004, activitate prevăzută în Planul național pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană în perioada 2017-2019, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1472 din 30 decembrie 2016

- 6) Hotărâre nr. 1223 din 12 decembrie 2018 pentru modificarea Regulamentului sanitar privind contaminanții din produsele alimentare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 520/2010, Monitorul Oficial nr. 513-525 din 28.12.2018

Recomandarea 2013/711/UE a Comisiei din 3 decembrie 2013 privind reducerea prezenței dioxinelor, a furanilor și a bifenililor policlorurați în produsele alimentare și în hrana pentru animale, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JO) nr. L 323 din 4 decembrie 2013 și Recomandarea 2013/165/UE a Comisiei din 27 martie 2013 privind prezența toxinelor T-2 și HT-2 în cereale și în produsele pe bază de cereale, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 91/12 din 3 aprilie 2013

C) ORDINUL MINISTERULUI AFACERILOR EXTERNE ȘI INTEGRĂRII EUROPENE

Ordin nr. 205-S-10 din 27 noiembrie 2018 cu privire la alinierea la măsuri restrictive internaționale ale Uniunii Europene, Monitorul Oficial nr. 467-479 din 12.12.2018

Alinierea Republicii Moldova la măsurile restrictive internaționale instituite prin:

a) Decizia Consiliului 2018/1612 din 25.10.2018 de modificare a Deciziei 2015/1763 privind măsuri restrictive având în vedere situația din Burundi;

b) Decizia Consiliului 2018/1611 din 25.10.2018 de modificare a Deciziei 2010/638 privind măsurile restrictive împotriva Republicii Guineea

Evenimente și activități desfășurate în noiembrie-decembrie 2018 în relația Republica Moldova–UE

29 noiembrie 2018 – Cea de a patra reuniune a Comitetului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană a evaluat la Bruxelles procesul de implementare a Acordului de Asociere. Agenda discuțiilor s-a axat pe principalele evoluții înregistrate pe parcursul ultimului an de implementare a Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană și în particular realizarea programului de reforme politice, economice și sectoriale, precum și pregătirea pentru alegerile parlamentare din februarie 2019.

4 decembrie 2018 – A avut loc, la Chișinău, cea de a treia ședință a Comitetului Comun de Monitorizare al Programului Operațional Comun România - Republica Moldova 2014-2020. Programul Operațional Comun România - Republica Moldova 2014-2020 este finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul Instrumentului European de Vecinătate și se adresează zonei aflate la frontiera dintre România și Republica Moldova. Alocarea financiară a Uniunii Europene este de 81 milioane de euro.

6 decembrie 2018 - Președinția Austriacă a Consiliului Uniunii Europene a găzduit, împreună cu Comisia Europeană cel de-al 5-lea Forum de Afaceri al Parteneriatului Estic care a fost urmat la 7 decembrie de Conferința Anuală a Parteneriatului Estic pe 7 decembrie. Ambele evenimente au reunit reprezentanți de nivel înalt din UE și din cele șase din Parteneriatul Estic pentru a contribui la promovarea dezvoltării socio-economice în toată regiunea.

10-14 decembrie - Standardele UE și cele naționale în domeniul indicațiilor geografice (IG) și denumirilor de origine (DO) protejate din sectorul vitivinicol și etichetării vinurilor au fost discutate la Chișinău. Misiunea de experți a fost susținută financiar de către Comisia Europeană prin intermediul Instrumentului de asistență tehnică și schimb de informație TAIEX pentru a evalua cadrul normativ existent în Republica Moldova ce vizează domeniul indicațiilor geografice și denumirilor de origine protejate din sectorul vitivinicol și etichetării vinurilor și preluarea bunelor

practici și armonizarea acestuia cu legislația europeană.

19 decembrie 2018 - Comisia Europeană a prezentat cel de-al doilea Raport anual privind Mecanismul de Suspendare a Regimului de Vize cu Uniunea Europeană. Comisia Europeană prezintă următoarele recomandări autorităților moldovenești: consolidarea controlului la frontieră; continuarea organizării campaniilor informaționale pentru cetățenii Republicii Moldova privind regulile de călătorie în Spațiul Schengen; îmbunătățirea cooperării operaționale în vederea reducerii numărului cererilor de azil depuse într-un mod nejustificat de către cetățenii moldoveni în Spațiul Schengen; aducerea legilor privind reformele fiscale în conformitate cu standardele Uniunii Europene; consolidarea Autorității Naționale de Integritate și implementarea sistemului de declarare a averii și intereselor personale în privința oficialilor de nivel înalt; combaterea corupției la nivel înalt; investigarea fraudei bancare și recuperarea activelor fraudate.

www.viitorul.org

IDIS "Viitorul" reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor în Republica Moldova

Acest buletin informativ apare în cadrul proiectului „Fact Checking of the Association Agreement Implementation” susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos

Kingdom of the Netherlands